

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Environmental Storytelling Ilmastoahdistuksesta ilmastotoivoon

POMM1130 Monialainen oppimiskokonaisuus koulussa tai sen
ulkopuolella (5 op)

Merja Kauppinen, Mari Hankala, Anna-Leena Kähkönen & TOVE-tiimi

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Anne-Maija Aalto, Mistä valo pääsee sisään (2020)

Kestävyysteemaan eläytyminen kirjallisuuslähtöisen, dialogisen työskentelyn kautta

1. Rauhoittuminen, rentoutuminen
2. Luetaan tekstikatkelma ääneen

Kestävyysteemaan eläytyminen kirjallisuuslähtöisen, dialogisen työskentelyn kautta

3. Sinulla on 5 minuuttia akunkestoä läppärissäsä / aikaa laatia paperille viesti läheisillesi siitä, mitä koet ja ajattelet ollessasi Tokion tulva-alueella. 10 min
4. Luetaan viestit pienryhmissä.

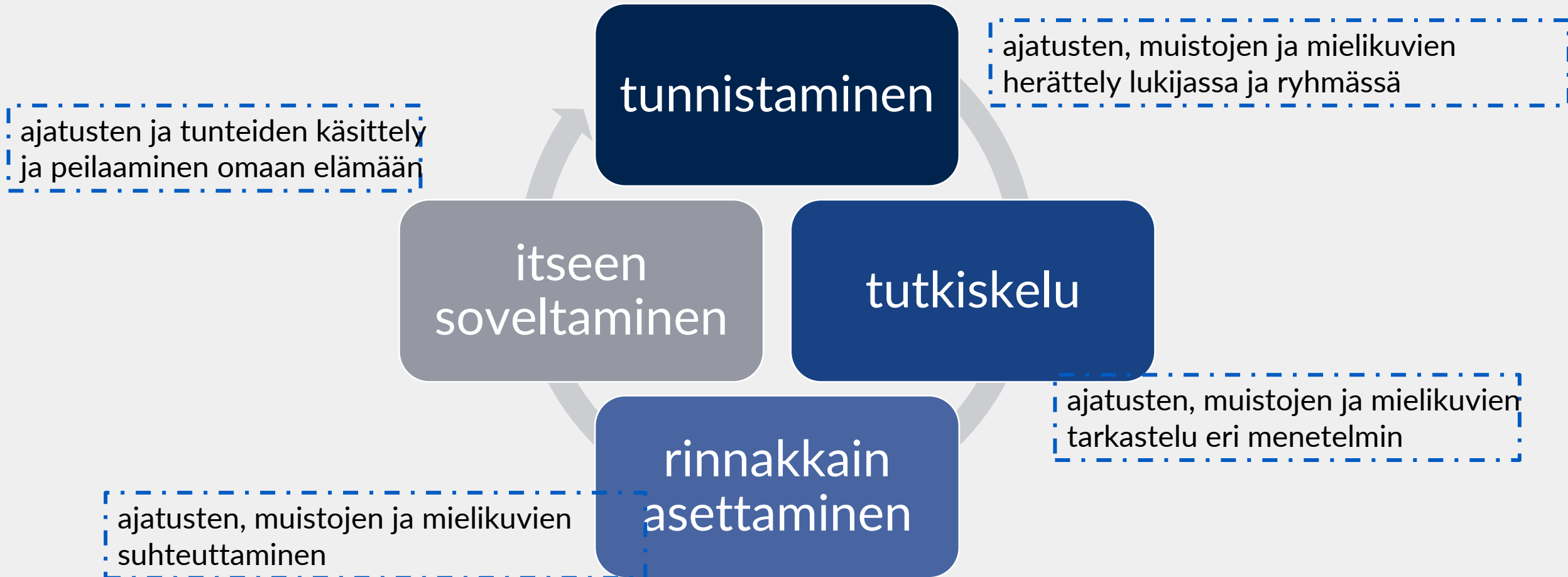

Kestävyysteemaan eläytyminen kirjallisuuslähtöisen, dialogisen työskentelyn kautta

5. Etsi maisemakuva, jolla tuot koko ryhmälle esiin jotakin sellaista, mitä oivalsit, saavutit, tavoitit äskeisessä harjoituksessa. Esim. <https://pixabay.com/fi/images/search>

Vuorovaikutteinen, kirjallisuusterapeuttinen malli (McCarty Hynes & Hynes-Berry 2012) --> elämyksellinen, kokemuksellinen oivaltaminen

TITANIC PANIK

KOHLE AUF KÖPFE ANSCHAUEN
SCHAUEN SICH MAL AN
KÖPFE UMWELT AN

DAS E-AUTO ist das wirklich die Lösung? Nein!

Schluss mit Schmutz

Manches kann langsam angehen
Wir ertragen Methan- und -Physik aber nicht eine Politik

MESS OUR CLIMATE

ALLE FÜR'S KLIMA

FRIDAYS FOR FUTURE

Tämän demoryhmän idea

<https://peda.net/join/83ce7269>
liity kurssin pedanet-sivulle!

Tässä ryhmässä

- Työstetään ilmastouutisoinnin mukanaan tuomia **tunteita** ja herätetään **ilmastotoivoa** luovan kirjoittamisen ja kirjallisuusterapian menetelmien avulla
 - Omakohtaiset kokemukset (kurssin demo-osuuksilla)
 - Lasten ja nuorten kanssa (koulu- tai muussa lapsiryhmätoteutuksessa)
- Suunnitellaan opetusta ajankohtaisesta, ristiriitaisia näkemyksiä ja voimakkaita mielipiteitä herättävästä aiheesta
- Kokeillaan uusia oppimisympäristöjä uusien ajatusten ja toimintatapojen tukena
- Pohditaan monialaisen oppimiskokonaisuuden tavoitteita ja arviointia (tiedot + taidot + asenteet = kompetenssit)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) ja tämä kurssi

Oppiaineista ainakin äidinkieli ja ympäristöoppi

Laaja-alaisista tavoitteista

Monilukutaito (L4), esim.

- *Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. - - Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa.*

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5), esim.

- *TVT tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaita opastetaan tuntemaan tvt:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona.*

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7), esim.

- *Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. - - Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta.*

Kurssin suorittaminen

Kurssin suorittamiseksi vaaditaan

- Osallistuminen tapaamisiin & kurssin kotitehtävien teko
- Oppimispäiväkirja tapaamisista ja loppureflekto
- Koulu- tai vastaavan lapsiryhmätoteutuksen suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi
 - Pareittain tai pienessä ryhmässä
 - Toteutukset voivat olla erillisiä! (yhteinen suunnittelu)
 - Opetuskokonaisuus suunniteltuna 6 tunnin ajalle (/hlö)
 - dokumentointi opetuskokonaisuudesta kurssilla

Minulla on oma opetusryhmä
jossa voin toteuttaa
opetuskokonaisuuden

Tarvitsen luokan tai
ryhmän!

Vko	Aika	Toteutus	Tehtävät
3	to 20.1. klo 9-12 (3 h)	Aloitukset ja aiheeseen perehtyminen	Oppimispäiväkirja & kite-artikkeli Thinglinkin mediatehtävä Kirjautuminen JYUXRään
7	to 17.2. klo 9-10 (1 h)	Draamatyön alustaminen Kriittinen media-analyysi (Thinglink)	Oppimispäiväkirja JYUXR roolihahmon teko Ympäristödokumentin kats
	pe 18.2. klo 8-12 (4 h)	VR-draamasovellus + työskentelyn reflektointia Opetuskokeilun suunnittelua	Opetuskokeilun suunnittelu ryhmä Oppimispäiväkirja
9-11	yksilöllinen aika (1 h)	Klinikkatapaaminen ohjaajien kanssa; opetuskokeilun suunnitelmien läpikäyntiä	Oppimispäiväkirja
12-16		Oman opetuksen toteutus (6h opetusta)	Opetuskokeilun dokumentointi ohjeen mukaisesti Oppimispäiväkirja
17	to 28.4. klo 10-12 (2 h)	Pedagogiset messut opetuskokeiluista (toteutusten esittelyä, kokemusten vaihtoa)	Oppimispäiväkirja
	pe 29.4. klo 8-10 (2 h)	Opintojakson päätös, oman ilmastosuhteen paketointi (VR-kokeminen?)	Oppimispäiväkirja: reflektio suhteessa kurssin oppimistavoitteisiin
20	ma 16.5.	DL oppimispäiväkirja ja opetuskokeilun dokumentointi	

Kurssi on 5 op = n. 5 x 27h eli 135h työtä.
Yhteiset tapaamiset kertoimella 2 = 26h
Omalla ajalla työtä n. 100h + risat!

Kurssin arviointi

- Itsearviointi 50 % + opearviointi 50 %
- Arvioitavina: 1) oppimispäiväkirja (henkilökohtainen) ja 2) opetuskokeilun dokumentointi (ryhmässä)
- Arvioinnin kohteet:
 - 1) oppimispäiväkirjasta reflektion kohteet: määrä ja laatu, ks. reflektion tasot
 - jatkuva oman oppimisen tarkastelu kurssin eri vaiheissa
 - 2) opetuskokeilun dokumentointi:
 - suunnitelma – toteutus – arviointi = opetuskokeilun dokumentaatio
 - suunnitelmien taso, tavoitteenasettelun, toteutuksen arvioinnin realistisuus, oma orientaatio toteutukseen, monialaisen tavoitteiden peilaaminen – reflektion tasot

Reflektion tasot (Mezirovia 1995 soveltaen):

kuvaileva

tulkitseva

kriittinen

soveltava

TIEDOT
TUNTEET
ASENTEET
TOIMINTA

Toiminnan,
ilmiön, asian,
prosessin
kuvaus

Miksi ja miten? Syiden
ja seurausten perustelu
ja pohdinta, prosessin
kulku, johtopäätökset

Toiminnan, ilmiön, asian,
prosessin arviointi
(oletukset, tietopohja,
uskomukset, seuraukset)

Mitä tästä seuraa
ajattelussani,
toiminnassani? Missä ja
miten ymmärrystäni käytän
ja jatkan?

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Media ilmastotoivon ja -ahdistuksen herättäjänä

Mitä on ilmastoteemojen käsittely mediassa?

- "Fakta"tekstit
 - Perinteinen uutismedia (mm. televisio- ja radiouutiset, sanomalehdet)
- "Fiktiiviset" tekstit ja faktio
 - Kirjat, pelit ja elokuvat, mm. katastrofielokuvat
 - Dystopiat (epätoivottavien tulevaisuuksien kuvittelu); ilmastofiktio, ekodystopia (Isomaa & Lahtinen 2017); Collins, Nälkäpeli
- Sosiaalinen media
 - Mediatekstit, joita lapset ja nuoret kohtaavat omassa, jatkuvasti läsnä olevassa mediaympäristössään (esim. YouTube-videot, pelistriimaus, vlogit, TikTok, Snapchat, myös Whatsapp)
- Mainosmedia
 - Mainonta eri kanavilla ja välineillä
 - Halua aitoon muutokseen? Viherpesua ja ilmastoasioilla ratsastamista myynnin edistämiseksi?

Mediakriittinen ote: median ja sen taustojen tuntemus

Kuka uutisia ja muita mediatekstejä tuottaa ja miksi?

- Median omistuksen keskittyminen kotimaassa ja kansainvälisesti; Suomessa uutismedian omistus muutamalla mediatalolla
 - Esimerkiksi Keskisuomalaisen konserniin kuuluu liki 50 tilattavaa sanomalehteä, yli 20 kaupunkilehteä, lähes 30 ammattilehteä; Sanoma Oy:lla Learning ja Media Finland, jonka alla lukuisia sanoma- ja aikakauslehtiä, radio- ja televisiokanavia, tapahtumajärjestäjä <https://www.sanoma.fi/mita-teemme/tuotteet-ja-brandit/>
 - Kaupallisen median lisäksi julkisrahoitteinen Yleisradio
- Näiden ns. journalististen valtamedioiden lisäksi ns. vastamedioiden (MV-lehti, Tokentube) nousu – informaation rinnalle disinformaatio, esim. ilmastodenialistien levittämä tieto, näennäistiede (<https://sisaltosekaannus.fi/sisaltosekaannuksen-selviytymisopas/naennaistieteessa-nostetaan-esiinkayttajakokemuksia/>)
- Valtamedioilla pyrkimys objektiivisuuteen (sitoutuminen Journalistin ohjeisiin https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/), kuitenkin markkinalogiikka (myyvä juttu tuo rahaa) paitsi YLE
- Vastamedialla jokin agenda, (esim. poliittinen) --> ketkä vastamediaa rahoittavat? (esim. MV-lehti ja Kärkkäinen)

Mediatulojen tyyppisiä ja mediankäyttöömme vaikuttavia suuromistajia ovat myös esimerkiksi suoratoistopalvelut, elokuvastudiot, Google, Amazon...

Uutisoinnin mekanismit: miten uutiset meille päätyvät?

- <https://stt.fi/tyylikirja/ideasta-jutuksi/uutiskriteerit-ja-uutiskynnys/uutiskriteerit/>
- Uutiskriteerit (merkitys, kiinnostavuus, yllättävyys, ajankohtaisuus, läheisyys)
- Uutiskynnys (uutistilanne, mediajulkisuus, eri uutisvälineiden ja asiakkaiden tarpeet, uutisprosessien seuranta)
 - Esimerkiksi julkkisten somepostausten pohjalta tehdyt "uutiset": Hesarissa ei, iltapäivälehdissä kyllä

Sosiaalisessa mediassa: periaatteessa kuka tahansa voi nousta somevaikuttajaksi ja julkaista mitä tahansa sosiaalisen median alustan sallimissa puitteissa

- Entä kiinalaisen ByteDancen omistama TikTok - uiguurit eivät esittele tansseja keskitysleireiltä

Toimintamme eri medioissa ohjaavat pitkälti algoritmit

Mediasisällöt ja tunteet

- Tiedonmuodostus on muutakin kuin faktojen kokoamista! Asenteet, ideologiat ohjaavat faktojen muodostusta ja käsittelyä. (Esim. Hietajärvi 2021.)
- Oppiminen = taitoja, tietoja, asenteita, tunteita ja tahtoa (POPS 2014)
 - oppimiseen liittyvien tunnekokemusten tiedostaminen ja niiden työstäminen = kirjallisuusterapeuttinen, vuorovaikutteinen kehämalli

Kriittisestä lukutaidosta

- ☞ läpäisee tällä hetkellä kaikki kouluasteet ja oppiaineet
- ☞ Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- ☞ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- ☞ Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019
- --> vrt. monilukutaitoon: monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arviointia
- --> konteksti huomioon: kuka tuottanut, missä, miksi, miten, millainen – miten voidaan tulkita?

KRIITTISEN LUKUTAIDON YDINKYSYMYKSIÄ

Aluksi

Millainen olo tekstistä tulee?
Mitä tämä teksti yrittää tehdä minulle?

Tekstin tausta

Miksi teksti on kirjoitettu, mikä tehtävä tekstillä on?
Kuka tekstin on tuottanut? Miten? Missä se on julkaistu?
Ketä varten teksti on tuotettu? Kuka sitä käyttää, mihin ja miten?
Missä kohtaa samanlaisia tekstejä?
Millaisia tarkoituksia tekstillä on? Kenen etuja se palvelee?

Tekstin rakenteita ja muotoja

Miten teksti rakentuu? Mistä osista se koostuu?

Mihin tekstin sisältö perustuu? Kokemuksiin, arkielämään, faktatietoon (tai sellaisena esitettyyn), näkemyksiin, mielipiteisiin, tulkintoihin?

Millaisen roolin teksti rakentaa kirjoittajalle ja lukijalle? Suhteen muodollisuus–epämuodollisuus, läheisyys–etäisyys, tunteikkaus–asiakeskeisyys, tasa-arvoisuus...

Miten kirjoittaja suhtautuu esittämäänsä asiaan? Asenteet, varmuusasteet, totuusarvot jne.

Luonnontieteellinen lukutaito (Science Literacy)

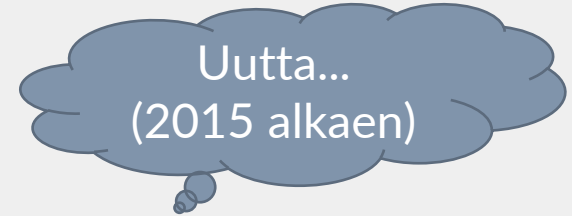
Visio 1

- Luonnontieteen kaanonin ymmärtäminen: luonnontieteen prosessit, luonnontieteellinen tieto
- Mitä pitää osata tehdäkseen tiedettä
- Määräyksiä, luetteloita: osataan jokin sovittu sisältöalue

Visio 2

- Luonnontieteellisten tilanteiden, joita oppilaat kohtaavat kansalaisen roolissa, käsitteleminen
- Miltä luonnontieteellinen lukutaito näyttää arjessa
- Reagoidaan tapahtumiin

Visio 3

- Arvopohjan sisäistyminen ja toimintaan ryhtyminen
- Tulevaisuusajattelu
- Aktivismia, ennakointia
- Rajojen hämärtyminen ihmistieteiden kanssa!

Feinstein, N. (2011). Salvaging science literacy. *Science education*, 95(1), 168-185.

Roberts, D. A. (2007). Scientific literacy/science literacy. In S. K. Abell & N. G. Lederman (Eds.), *Handbook of research in science education* (pp. 729-779). Mahwah, NJ: Erlbaum

Laherto, A. (2020). Luonnontiedekasvatuksen muuttuvat tavoitteet: luonnontieteellisestä lukutaidosta kestävyyskasvatukseen, toimijuuteen ja tulevaisuusajatteluun. *Ainedidaktiikka*, 4(3), 41-63.

Luonnontieteellinen lukutaito koetuksella

- Käytännön LL: selviytyy esimerkiksi terveyshaasteista ja työtehtävistä
- Kansalaisen LL: tekee järkeviä yhteiskunnallisia päätöksiä (äänestäjänä, kuluttajana, politiikassa..)
- Kulttuurinen LL: pystyy arvostamaan luonnontieteitä ihmiskunnan saavutuksena

Tekisi mieli maalata seinät!

Onko maalauksesta hyötyä talon kunnossapidolle?

Jos on, saisinko vuokranantajan vakuutettua siitä?

Millaista materiaalia seinät ovat? Entä maali?

Hankinko itse maalaustarvikkeita ja maaleja, vai ostanko palvelun?

Mitkä seuraukset, jos mokaan?

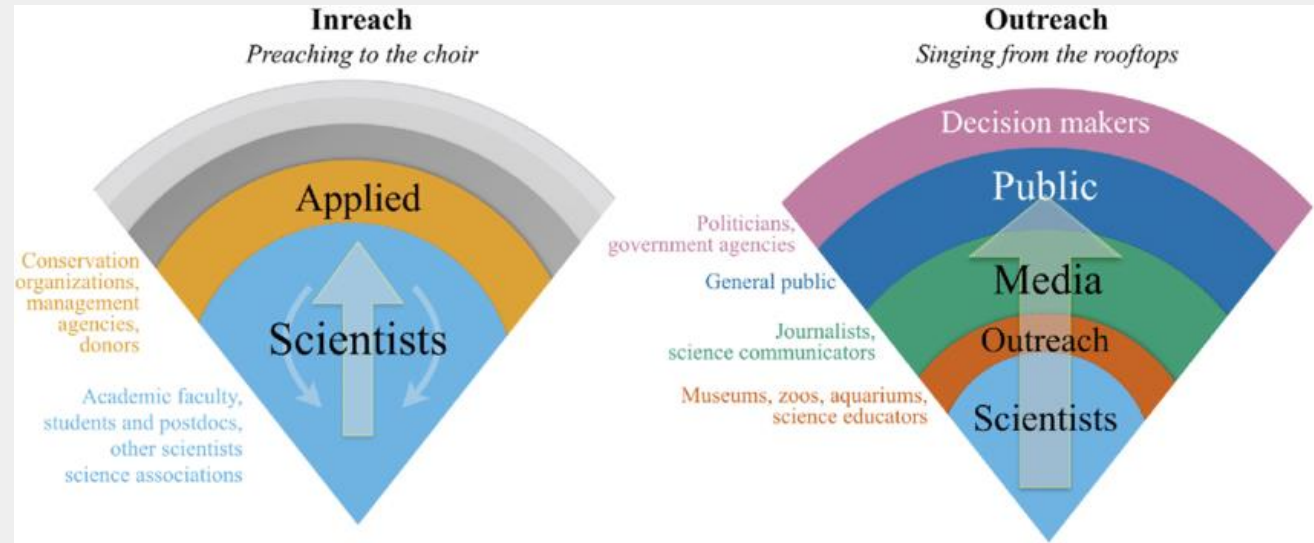
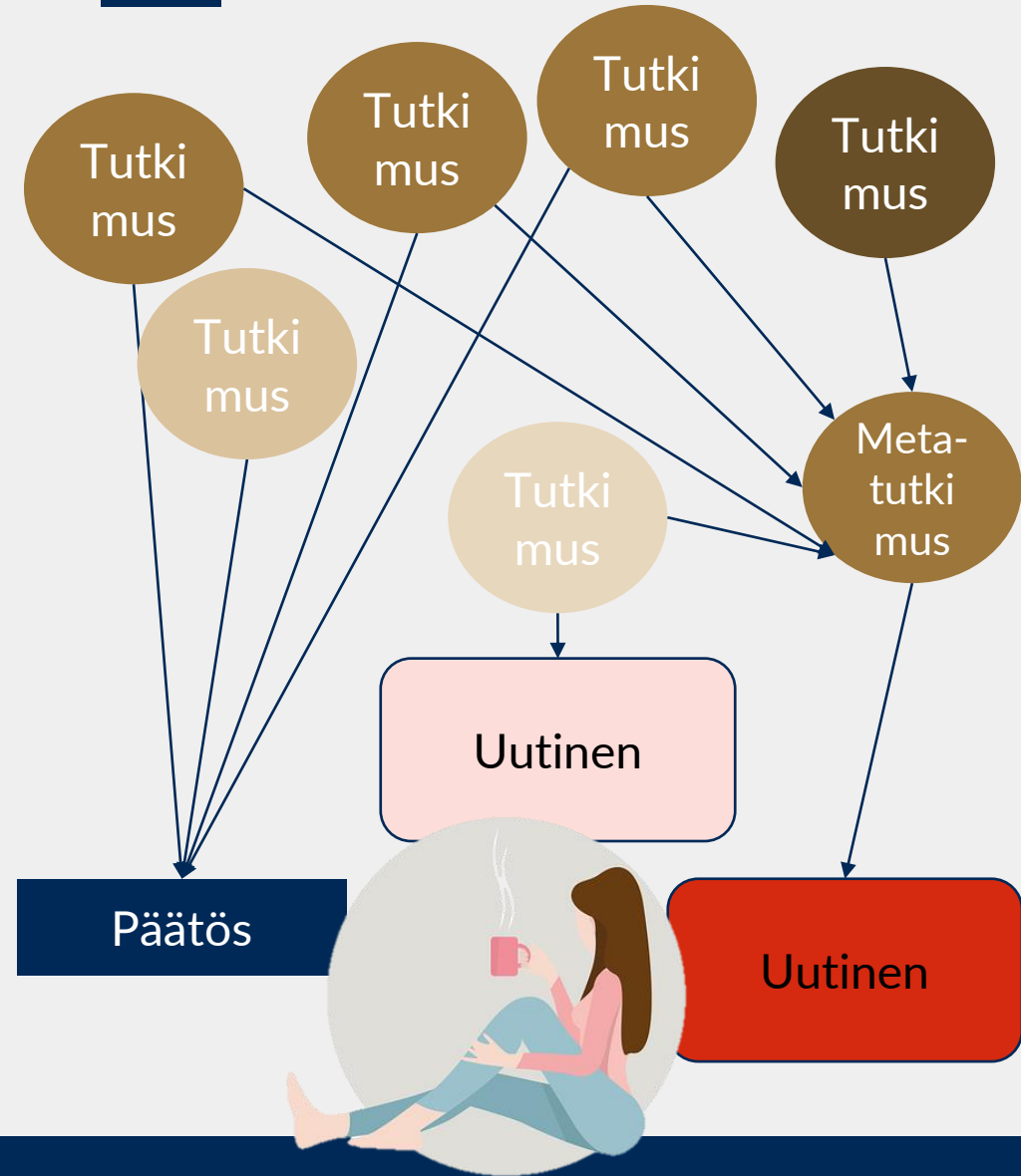
...tai eräs ajankohtainen aihe

YLE:n päivittyvät koronagrafiikat
<https://yle.fi/uutiset/3-11300232>

HS:n päivittyvät koronagrafiikat
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000007983110.html>

Luonnontieteellinen lukutaito & media

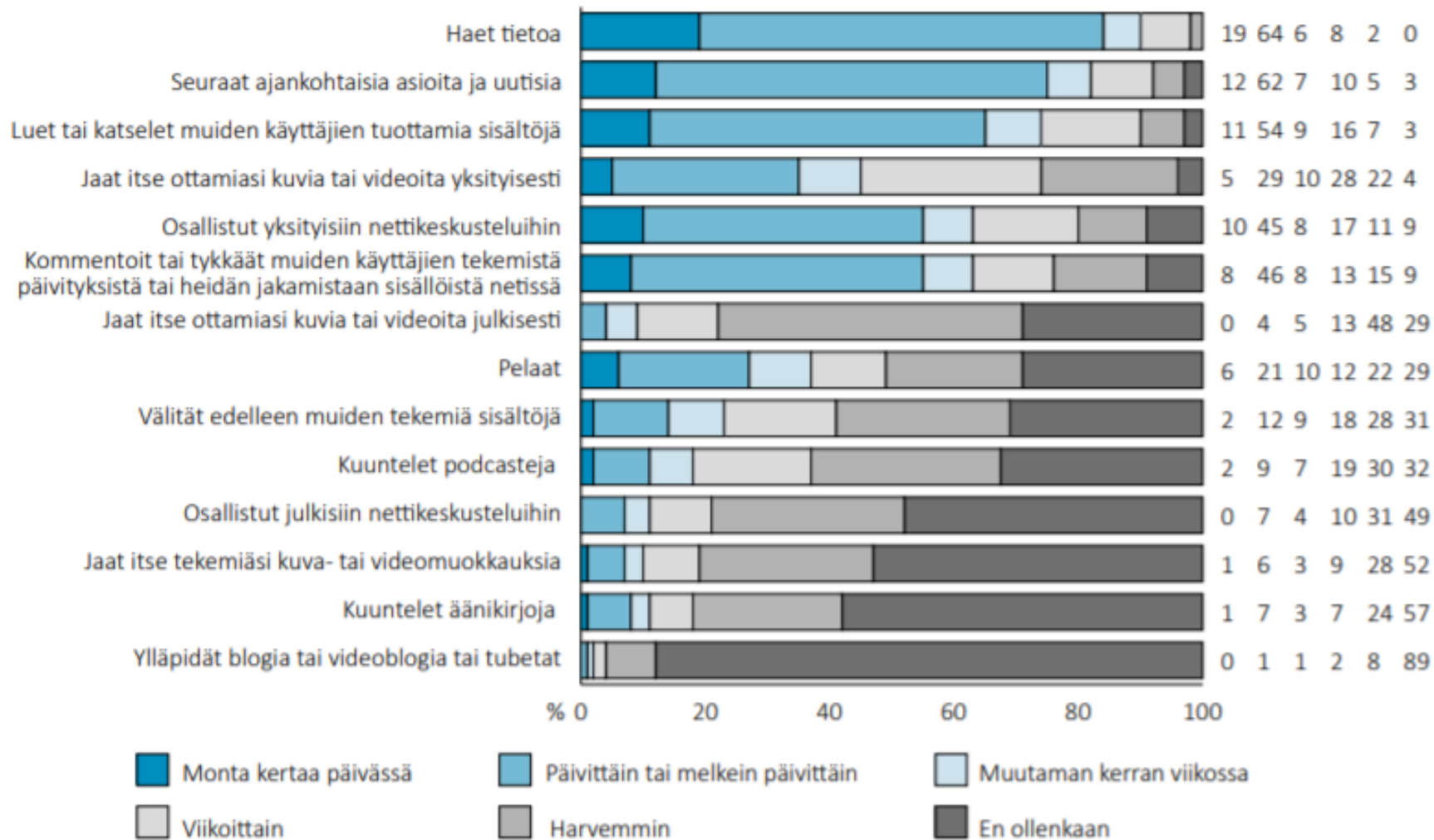

Kuva: Côté, I. M., & Darling, E. S. (2018). Scientists on Twitter: Preaching to the choir or singing from the rooftops?. *Facets*, 3(1), 682-694.

Lasten ja nuorten mediankäytöstä

<https://tietoanurista.fi/julkaisut/nuorten-vapaa-aikatutkimukset/lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020/>

KUVIO 52B. "KUINKA USEIN TEET SEURAAVIA ASIOITA NETISSÄ?", 15–29-VUOTIAAT? (%)

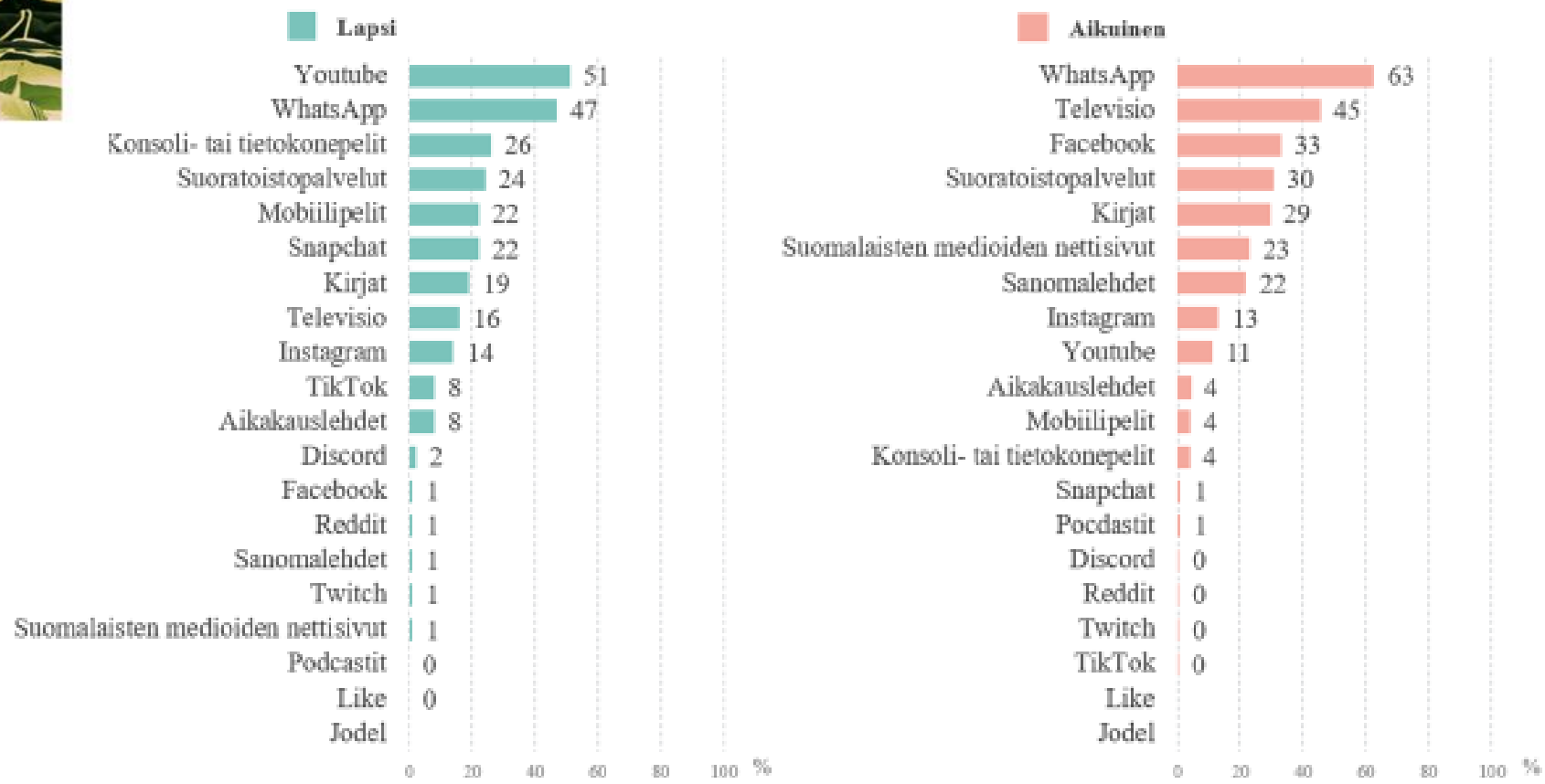
Lasten ja nuorten mediapäivä

Tutkimus 7–15-vuotiaiden mediankäytöstä

AIKAKAUSMEDIA | **taloustutkimus** | INSPIRANS

Tutkimusvuosi 2019,
kokonaisvastaajamäärä 529 lasta ja 529 aikuista.

Mikä tai mitkä seuraavista ovat sinulle tärkeimpiä? N = 529

Nuorten mediankäyttö - kansallinen oppimistulosten arviointi (Kauppinen & Marjanen 2020)

Mediankäytöllä havaittiin olevan epälineaarinen yhteys suomen kielen ja kirjallisuuden osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa:

- 2–3 tuntia päivässä mediaa vapaa-aikanaan käyttävillä oppilailla oli parhaat kokonaistulokset suomen kielen ja kirjallisuuden osaamisessa. Mediankäytön selitysosuus osaamisesta oli tosin vain 3 %.

Erot median eri käyttäjäryhmien välillä olivat merkittävät:

- Esimerkiksi tunnin tai vähemmän mediaa päivässä käyttävien kokonaistulos oli keskimäärin noin 0,8 arvosanaa heikompi kuin 3–4 tuntia mediaa päivässä käyttävillä.
- 3–4 tuntia mediaa käyttävien tulokset olivat 0,6 arvosanaa paremmat verrattuna 7 tuntia tai enemmän käyttäviin.

Kotitehtävät + seuraava tapaaminen to 17.2.

1. Vastaa tutkimuslupakyselyyn
2. Aloita oppimispäiväkirja
3. Lue KITE-artikkeli ja kirjoita kirjallisuuslähtöisestä eläytyvästä oppimisesta oppimispäiväkirjaasi.
4. Täytä kestävyyskäsityskysely.
5. Vieraile JYUXR-kampuksella, luo tunnus / avatar.
6. Luo itsellesi tunnus Thinglinkiin. Seuraa mediaa ja tuo **15.2. mennessä 2** mediatekstiä Thinglinkiin.

